

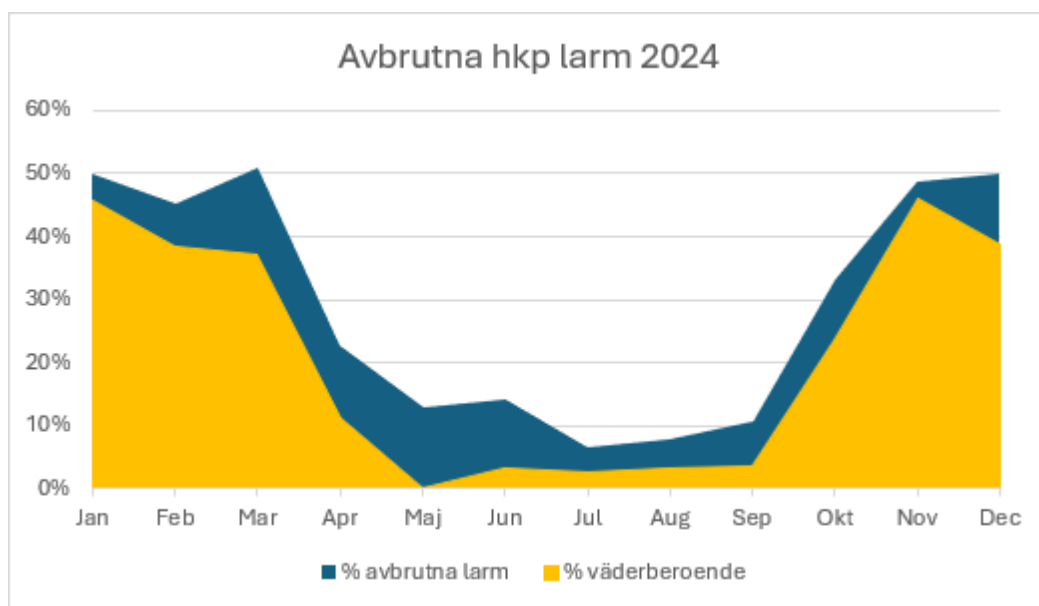
Ny fast helikopterlandningsplats i Gäddede

Det saknas en fast landningsplats för ambulanshelikoptern i Gäddede. Närvårdsnämnden i Frostviken ser ett tydligt behov av att Regionen inrättar en sådan.

Ökad säkerhet för ambulanstransporter Gäddede

När ambulanshelikoptern idag larmas till Gäddede behöver piloten bedöma vad som är en lämplig plats för dagen. I Gäddede landar ambulanshelikoptern på olika platser såsom fotbollsplanen vid gamla hälsocentralen eller vid mer akuta fall mitt på huvudgatan i Gäddede utanför hälsocentralen. Tillfälliga landningsplatser ökar riskerna vid flygning för patienter och besättning, men också för människor på marken. Sämre väder ökar risknivån vid flygningar och kan göra det omöjligt att lösa ett uppdrag. Merparten av antalet avbrutna helikopterlarm utgörs av väderbegränsningar.

Ambulanshelikoptern landar ca 10 gånger per år i Gäddede, men behovet av helikoptertransporter är större. Om förutsättningarna i Gäddede var bättre skulle fler flygtransporter kunna genomföras till gagn för patienterna. Antalet avbrutna helikopterlarm till just orten Gäddede är inte lättillgängliga data. Figuren nedan visar avbrutna helikopterlarm i Region Jämtland Härjedalen fördelat mellan "väderberoende" och "avbrutna larm" fördelat över året. Uppskattningsvis 70% av alla avbrutna larm är väderberoende där ambulanshelikoptern inte kan nå utpekad plats.

Figur 1 Diagram avbrutna helikopterlarm 2024

Avbrutna "väderberoende" helikopterlarm är enligt ovanstående figur vanligare under höst, vinter och tidig vår. "Avbrutna larm" utöver väderberoende kan exempelvis innebära att ambulanshelikoptern kan ha behövt prioritera ett annat uppdrag, att det inte längre bedöms behövas medicinsk hjälp via helikopter eller att någon redan har avlidit. Regionens flygplatschef bedömer att Gäddede har jämförelsevis många avbrutna flygningar på grund av avståndet till Östersund, terrängen och ofta uppkomna väderförändringar. Slutsatsen att Gäddede behöver en fast säker plats där förutsättningar blir bättre och tryggare för landning. Förbättringarna med en fast landningsplats innebär riskminimering både i luften och på marken med möjligheter att på sikt flyga i sämre väder.

Ny fast helikopterlandningsplats utgör grund för vidareutveckling

Region Jämtland Härjedalen har fasta helikopterlandningsplatser i anslutning till flertalet hälsocentraler. I Strömsunds kommun finns exempelvis fasta helikopterlandningsplatser i Hoting, Backe och centralorten Strömsund. En fast landningsplats gör det möjligt att flyga med en säkrare fast rutin. Dessa landningsplatser är försedda med belysta vindstrutar och andra hjälpmedel. En helikopterlandningsplats i Gäddede

kan även anpassas för att kunna ta emot flera svenska och utländska helikoptertyper i händelse av mer exceptionella händelser.

En fast landningsplats i Gäddede skapar även förutsättningar för mer utveckling i framtiden. En vidareutveckling av en etablerad fast landningsplats skulle i ett första steg innebära så kallat flodljus. Flodljus är en belyst markyta för referens vid landning.

En annan vidareutveckling kan vara väderkameran systemet HemsWX där pilot får väderdata och en kamerabild över landningsplatsen. Det vädersystemet införs under 2025 på andra orter som Östersund, Åre, Funäsdalen, Strömsund och Hammarstrand. Systemet HemsWX skulle tillföra bättre beslutsunderlag gällande flygningar till och från Frostviken. Regionens flygplatschef har även äskat medel för införande av väderkameran systemet HemsWX i Gäddede 2026.

En ytterligare vidareutveckling av en etablerad fast landningsplats är så kallade instrumentflygningar med hjälp av autopilot. Under 2025 blir det exempelvis möjligt att genomföra instrumentflygningar mellan Östersund och Åre. Om en fast flygplats inrättas i Gäddede kan Regionen på sikt skapa en instrumentflygled till Frostviken. Det vore en fördel för att möjliggöra akuta transporter till Östersunds sjukhus och skapar ökad trygghet för boende och besökande i Frostviken.

Den föreslagna landningsplatsen har idag god bärighet. En asfalterad sättningsyta skulle ytterligare förbättra bärigheten för tyngre helikoptrar. Asfaltering är inte aktuellt i ett första steg.

Hur kan en fast landningsplats i Gäddede etableras?

Den tänkta landningsplatsen ligger delvis på kommunens mark och delvis på det kommunala bostadsbolagets mark vid värmeverket i Gäddede. Landningsplatsen utreddes på plats 22 juni 2023 av flygoperatören Avincis flygsäkerhetskoordinator på uppdrag av regionens flygplatschef. Avincis hinderberäkningar är styrande för utformning av landningsplatsen. Två lämpliga landningsplatser identifierades på förhand. Dessa benämndes som "sågen" och "värmeverket". I samband med platsbesöket analyserades även det lokala flygfältet som ett alternativ. Landningsplatsen som slutligen förordats ligger i anslutning till värmeverket med närhet till Hälsocentralen i

centrala Gäddede och även ambulansstationen. Närvård Frostviken har i sammanhanget anskaffat en utrangerad ambulans för att sköta lokala marktransporter till ambulanshelikopterlandningsplatsen.

Kommunen och det kommunala bostadsbolaget Strömsunds hyresbostäder erbjuder Regionen att arrendera sammanlagd tomt om ca 3600 m².

Kommunen och fastighetsbolaget har samverkat och kvadratmeterpriset är 2 kr per kvadratmeter per år oavsett fastighetsägare. Arrendet blir således ca 7200 kr per år. Till det kommer kostnader för Regionen för exempelvis snöröjning för samt kostnader för belyst vindstrut på värmeverket och hinderbelysning på skorstenen. Verksamhetschefen för värmeverket har meddelat Strömsunds kommun skriftligt att det går bra att montera en belyst väderstrut och hinderljus på kommunens värmeverk. Ett avtal måste dock upprättas om villkoren mellan energibolaget Strömsunds energi och Region Jämtland Härjedalen.

Svenska kyrkan i Gäddede äger mark i anslutning till landningsplatsen och ett fåtal träd på kyrkans mark kan behöva tas bort för att minska hindren runt landningsplatsen. Regionen behöver om det krävs avtala med Kyrkan om borttagning av träden. I dialog med kommunen har Kyrkan varit generellt positiv till att ta bort träd.

Strömsunds kommun meddelar att det inte krävs någon planändring eller bygglov för helikopterlandningsplatsen. Detta kan ändras om Regionen i framtiden vill göra byggnationer. Kommunens tjänstemän kan skriva avtal på maximalt fem år. Vill regionen skriva ett längre avtal måste avtalet tas via kommunstyrelsen.

I dagsläget snöröjs vägen fram till värmeverket. Regionen behöver komplettera med snöröjning till och på landningsplatsen via lokal entreprenör.

Närvård Frostviken föreslår

Närvård Frostviken föreslår att en fast plats inrättas med basala flygsäkerhetshöjande åtgärder för att ge trygga patienttransporter. Kraven finns i Transportstyrelsens författning 2012:78. Det finns även krav kopplade till aktuell helikoptertyp. Detta skulle innebära att Regionen fattar

beslut om att inrätta en helikopterlandningsplats med följande elementära innehåll:

1. Regionen tecknar ett långvarigt arrendavtal med kommunen om landningsplatsen (mer än 5 år).
2. Regionen sätter upp en belyst vindstrut på lämplig plats och hinderljus på värmeverkets skorsten efter avtal med Strömsunds energi.
3. Regionen sätter upp skyltar och hinder för obehörig biltrafik. Fler åtgärder kan på sikt tillföras som asfalterad sättningspunkt och staket i någon form.

Underlag för detta ärende

Uppgifter har lämnats av: Per Byenfeldt Flygplatschef Region Jämtland
Härjedalen och

Mikael Ehres Chef Gatu-Mark och transportenheten på Strömsunds kommun

Kontaktuppgifter

Närvård Frostviken
Lars Kvemo, närvårdschef
Storgatan 30
833 61 Gäddede
0672-41 67 06
narvard.frostviken@stromsund.se